

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

UDVARHELYMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, A MEGYEI GAZDASÁGI EGYLET, A SZÉKELYFÖLDI ELSŐ BAROMFITENYÉSZTŐ ÉS MÁR EGYLETEK KÖZLÖNYE

Megljen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.		FÜSZERKESZTŐK:		SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:	
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:		Dr Gyarmathy Dezső, földbirtokos.	Dr Hinléder Fels Ernő, orsz. képviselő.	Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.	
Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.		Dr Kállay Tamás, orsz. képviselő.	Dr Pál Ernő, ügyvéd.	Dr Viola Sándor, ügyvéd.	Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olosó árszabás szerint. Nyilt-tér sora 1 K.
Telefon	Egy példány 10 fillér.	SZÉPIRODALMI FÜMUNKATÁRS: Fülei Sz. Lajos.		M. kir. postatakarékpénztári oheque-számla 10,489. szám.	

„Székelyek és oláhok“-hoz.

Viszontválasz a „Székely-Udvarhely“ 69. és 70. számaiban megjelent válaszára.

(Folytatás)

Most áttérve a nyelvi tekintetekre, a román nyelv nem a római (latin) nyelvből származik, hogy hasonlít hozzá, azt megengedem, mert a nyelvcsalád ugyanaz, hanem a szláv és bolgár nyelv keverékéből. De felvette nyelvbe a vele érintkező népfajok szavait is, nevezetesen szláv, magyar, török, uj-görög, albán eredetű szavakat. A latin anyag 2600 szóra rughat, ezzel szemben van 3800 szláv, 700 török, 650 görög, 50 albán és 500 egyéb kölcsönszó, az utóbbi szám felerészben magyar kölcsönszó. (Lásd Alexi György tanulmányát.) Azt megengedem, hogy a ki latinul tud, az néhány román szót is megért, hisz megérti a latint a francia, olasz és spanyol is. Az azonban egy cseppet se ront a magyar nyelven, se a szépségén vagy zengzetességén, hogy nem fajrokona a francia, olasz, német stb. Jól tudjuk mindannyian mint írástudó emberek, hogy nyelvünk keleti származású s mint ilyen rokonságban nem lehet se a germán, se a latin nyelvcsaládokkal.

Választ író ur tagadásba veszi, hogy a magyar földet adott volna az oláhnak „ingyen“. Az oláhok bankokat alapítottak s az eladósodott magyar birtokokat rendre „elvtették“ tőlünk, sőt — sajnos — állami kárpótlás mellett is jutottak a magyar földhöz. Hát ez nem annyi, mintha ingyen kapták volna? Hisz az ölükbe hullott minden kedvezmény. Nem jajdulnék fel, s velem együtt minden jó magyar, hogy az oláhok földhöz jutottak, hisz törvény és jog szerint polgárai ez országnak, de jogos a feljajdulásunk és panaszunk akkor, midőn az oláhság itt magyar földön még mindig államot képez államban, s a helyett hogy magyarosodnék, oláhosít. Nem említek fel sporadikus eseteket, melyeket még válasziró ur is „arpirulással olvas“, hanem beszélek az összeségről. Az erdélyi és magyarországbeli oláhok pünkösti királyságnak tekintik ma is a magyar hegemoniát. Szerintük állami léteünk csak concessio. A magyar kormány kegyelemből kormányoz, a parlament kegyelemből ül össze, hatóságaink kegyelemből igazgatnak. Pedig mindannyian tudjuk, hogy nem úgy van. A magyar közjognak megmérhetetlen ereje van. Deák Ferenc a „Corpus Juris“-szal kezében hadat üzent az osztráknak és győzött s ma a koalíció is kezébe tartja a Corpus Jurist és győzni fog. Azonban az ál-

lapotok így nem maradhatnak sokáig. Mert hol látja az oláh ma Magyarországot? Talán az iskolában, hol oláhu tanitanak? A fősztolgabiró előtt, ki vele oláhu beszél? A vasutnál, hol oláh feliratok figyelmeztetik az irányra? A bíróság termeiben, hol oláh tolmács által tárgyalnak vele? A vármegye gyűlésén, hol oláhu beszél, ha akar? A gimnáziumokban, hova a magyar felekezetek ép úgy befogadják őt is, mint saját hitsorsosait? A vásártéren, hol a kedvéért minden magyar oláhu beszél? A templomban, hol oláh az istentisztelet? A gazdaságban, hol a magyar gazda oláhu beszél cselédjei kedvéért? A hadseregben, hol németül execiroztatják? Vagy a jelvényekben, mely fekete-sárga? Szeretik ma már az oláhok Erdélyt nemcsak ethnografiailag, hanem politikailag is románként tekinteni. Nem csoda, ha oláh felebarátaim magukat Julius Caesartól vagy Mucius Scaevolától származtatják, s eme elfogultságból és tévtanból kifolyólag Svájcot akarnak itt Erdélyben csinálni. Hogyan volna ez lehetséges? Svájcban úgy állanak a viszonyok, hogy a francia Svájcban az egész államélet franciául, a német Svájcban németül, az olaszban olaszul folyik. Erdélyben — eltekintve alkotmányjogi formáinktól — nem lehetne ezt behozni. Itt minden szolgabirónak háromféle hivatalos nyelve lenne, háromféle nyelven beszélne ügyvéd és bíró. Hiszen akkor az ilyen pályára előkészítő iskola olyan világcsodája lenne, melynek megtekintésére messze földről idecsődülnének.

Igen, ilyenek ma az állapotok, ezen gyökeres, radikális változást kell eszközölni. A legerősebb sovinszta politikát kell elővenni. Nem kell megijedni, mikor elveszszük a népoktatási törvényjavaslatot és az oláhok az ellen tiltakoznak.

Tűzzel-vassal, kiméletlen erőszakkal kell magyarosítani. Lám Posenben, Varsóban milyen hamar elnyomták a lengyeleket. Ott azonban nem autonómiákat és állami dédelgetést adtak, hanem drákói rendszabályokkal kormányozták. „Egy fecske nem csinál tavaszt“ — mondja cikkíró ur, s ezért ne ítélem én el a nemzetet. A román nemzetet, mely külön áll, nem ítélem el, de elítélem az itt élő oláhokat, különösen a vezetőket, kik jól tudják, hogy törvényellenes cselekedetet követnek el, mikor a népet eszközül, saját céljaikra használják fel. Válasziró urról feltételezek annyi judiciumot, hogy a „nemzet“ szót nem az itt

lakó oláhságra értette, mert itt csak oláh nemzetiség van, de nemzet csak a magyar.

Nagyon szép és helyes dolog, mikor válasziró ur hangsúlyozza, hogy „nekünk feltétlen összetartásra van szükségünk“, mert „a magyar és román egy nagy német és szláv hatalom közt lakik és egymásra vannak utalva, hogy közös erővel fenntartsák egymást“. Ez igazságot azonban ne nekünk mondja el, hanem az oláh agitátoroknak, a Vlád Aurélok, Domián Vazuloknak, Pop Csicsónak s Suciúnak, kik a tulzó oláh politika hivei.

Az oláh, hogy adott-e jeles férfiakat a magyarnak, ezt tagadom. Hunyadi János eredete sokáig nem volt kéllőleg tisztázva. Mivel a családtagok közül először Hunyadi János lépett a magyar történet színre, ennek származásához fűzték a legkülönbözőbb kombinációkat. Pray György az oláh vajdától származtatta. Thuróczy, Galoetti, Tubero, Aeneas Sylvius erdélyi oláhnak tartották. Azonban legujabban Réthy László és Csánki Dezső meglehetősen tisztázták e kérdést. Ezeknek kutatásai szerint a Hunyadi család az albán, rumén (azaz romanizált illir és trák) bolgár, szerb, cincár elemekből összeverődött oláh (volachus) népfajból vette eredetét. Hunyadi János ősei a Balkán félszigetről hozzánk lassankint átözönlő vegyes nyelvű néptörödékek vajdái és kenézei közül valók lehettek, nem rumén, hanem délszlv (bolgár) fajuk, kik rokonságban állottak több délszláv és albán fejedelmi családdal. A mai értelemben csak annyiban mondhatók oláhoknak, amennyiben ruménok fölött is vajdászkodtak. A Hunyadi család tehát szláv eredetű volachus család.

Oláh Miklós esztergomi érsek, kit válasziró ur felemlít, igaz, hogy oláh eredetű szülőktől származott, de őt egy színvonalon említeni, mint „jeles“ férfit Hunyadi Jánossal, kissé merész dolog. Ha csak azt nem tudjuk be neki „érdemül“ és „jeles“ cselekedetnek, hogy I. Ferdinánd király pártjára állt s segítette trónra juttatni a Habsburg dinasztia. Lehetek neki egyházi téren érdemei, nem vitatom el, de mint politikus szerencsétlen volt és rossz ügyet védett. Megemlíti azt is válasziró ur, hogy az aradi 13 vértanú vezére oláh volt. Ki volt az a vezér? Damjanich? Hisz ez rác volt tudunkkal, sőt ha utánanéztünk volna jobban a történelemben, látta volna, hogy egyetlen oláh ember sem kü-

dött velünk, mint tiszt, vagy épenséggel vezér. Eme állítása tehát méltán sorakozik a többi téves hypothesisek közé.

(Vége köv) K. Mártonffy Imre.

A politikai helyzetről.

„A harcot elveszítettem.“

Szell Kálmán bukásával Fejérváry honvédelmi miniszter is lemondott állásáról és azon történelmi kijelentéssel távozott: „A harcot elveszítettem“. A bécsi rendszer két eszközének, Kuhén és Tisza letünésével jönevű magyar politikus nem vállalkozott kormányalakításra. Negyvenketten utasították vissza a miniszterséget, míg az uralkodó által kivezényelt Fejérváry tábornagy össze tudta szedni e „szemét népet“. Bécs adta nekünk, Bécs ápolgatta közel három hónapig és most Bécs buktatta meg. Elnéztük, hogy idegen érdekek fölénk álltanak egy minden törekvésünkkel ellentétben álló kormányt és legfőbb tiltakozunk ellene, kijelentjük, hogy katonát, adót nem adunk, de engedjük, hogy duskáljon az állam egyéb bevételeiben, rendelkezék a kezei között levő katonáinkkal, felhasználva mindezeket ellenünk. Elnéztük Szokrateszi nyugalommal, hogy békét és békítést hangoztatva, közállapotainkat felforgassa fenekestől, mindent elkövessen a nemzet letörésére. Intézkedéseinkre figyelmet sem vetve, mert e nemzet elég gyáva volt a multban, a nép majd minden jogát kiengedni kezéből és átjatszani a királyi jogok körébe. Nem méltatta figyelemre, mert erőt az őt kirendelt hadurnál látott és nem a kormányzandó nemzet kezében. Tőlünk bukását nem várhatta és tényleg nem mi, hanem Bécs buktatta meg. Komisz eszközöket használt az egyesült ellenzéknek és vele a nemzetnek letörésére, szövetkezett a hazátlan csirkefogókkal, mert más szövetséges társat nem kapott és szövetkezett, mert ezek által hangoztatott általános titkos szavazat eszméjével vélte a koalíció számára a vermet megásni. A szerencse nekünk kedvezett. Saját büne verte meg, mert I. Ferenc József és osztrák miniszterei nem voltak olyan radikálisak, mint Kristóffy és Bokányi, no de meg fétették, nem Magyarországot, hanem Ausztriát a felfordulástól, ha népei általános titkos szavazást találnak követelni a mi mintánkra. A király a kabinetnek erre vonatkozó tervzetét nem fogadta el, az erőszak alkalmazására a módot nem adta meg, Fejérváry „a harcot elveszítette“ is-

mét és beadta lemondását. A király elfogadta, de megbizta az ügyek ideiglenes vezetésével.

Miniszterek kerestetnek.

Bárhonnan jött is a Fejérvári kormány megbuktatása, a nemzet nyert. Más megoldás nem lehet, mint-hogy a nemzet többségét képviselő koalíció bizassék meg a kormányalakítással. A kik evvel a természetes logikával dolgoznak, azok már hirdetik, hogy legközelebbi királyi kihallgatásra gróf Andrassy Gyula, Kossuth Ferenc, báró Bánffy Dezső és gróf Zichy Aladár fognak meghívni. De valószínűbb az a tervzet, hogy első sorban Széll Kálmán lesz igénybe véve, mert ő régi paktáló természeténél fogva hátha valamit le tudna alkudni az ellenzék követeléséből, mert az ellenzék, Bécs így dolgozik, most örömmel ragadja meg az alkalmat az ohajtva várt béke megteremtésére és hogy ezt elérje, enged.

Egy némely verzió szerint a trónörökös befolyása révén, a néppárt volt vezére, a konzervatív hajlamugróf Zichy János lenne a jövő minisztere. Ha ez következne be, nézetem szerint újból jövő-menő miniszterrel lenne dolgunk, míg épen elkövetkezne a nemzeti miniszterium.

Szeptember 15.

A kormány bukása csillapítólag hatott a kedélyekre, mert bár három különböző csoport vonult a parlament elé, semmi rendtelenség nem fordult elő. Az újjászervezett szociáldemokraták küldöttségét Mezőfi Vilmos képviselő vezette a ház elnöke elé. A második küldöttséget, a nemzetközi szociáldemokratákat, a hazátlanok csoportját Vészi József

vezette Justh Gyula elnök elé. A harmadik csoport a függetlenségi érzelmeik csoportja Kacziány Géza vezetésével. Jellemző, hogy a nemzeti színű zászló alatt elvonuló függetlenségiakat minden csoport megjelenezte, holott a vörös zászlóval elvonuló szocialistákat némasággal fogadták.

Az országban a képviselők koalíciós csoportja a kormányt „Szemét kormány”, „Hazaárulók”, „Ki velük”, „Bujtatók” szavakkal fogadják.

Fejérvári elsőnek nagy zaj és lármá között kijelenti, hogy mivel a kormány, a korona és parlament között egyetértést létre hozni nem tudott, beadta lemondását, melyet ő felsége kegyesen elfogadott. Ezt követően egy újabb királyi leiratot közöl, mely arról szól, hogy ő felsége a házat október 10-ig elnapolja újra.

Kossuth tiltakozik, hogy a házat mindegyre elnapolják. Határozati javaslatot nyújt be, hogy a király kérésére fel a képviselőház feliratára feleljen.

Tisza és Fejérvári felfogásával szemben Apponyi Albert gróf kimutatja, hogy: a magyar király joga az alkotmányon alapszik és így a királyi kéziratot vita tárgyává lehet tenni.

Fejérvári kijelenti, hogy a kormány a vitában részt nem vesz, Tisza és gárdája kíséretében az ellenzék erős szóadatok között kivonul. A Ház pedig Rakovszky, Mezőfi, Nagy Ferenc és Polónyi felszólalása után nagy szótöbbséggel elfogadja Kossuth határozati javaslatát.

Kossuth Ferencnek a kormányt való alá helyező indítványa a legközelebbi ülés tárgyát fogja képezni.

A kormány eltávozott, halad Tisza

barátjával együtt a megsemmisülés útján. Kebel csókos pajtásai pedig, a nemzetköziet, visszabujnak odükba, mint a zavaros víz leülepedése után a káros ázalagok.

Zeysig — Zigány.

A mult alkalommal irtam, hogy a Zeysig-féle felségsértő röpirat valódi szerzője Zigány Árpád, de nem polg. iskolai tanár, hanem egy nagy tehetségű, mindenre képes rovott előéletű fiúmei volt postatiszt.

E röpirat oly nagy horderejű munkának bizonyult, melyet az aktuális kormányválság sem tudott elhomályosítani, sőt egész Európa közvéleményét foglalkoztatja és nemcsak Magyarország fővárosának, hanem Németország fővárosának is mozgósította rendőrségét.

Zigány csakhamar beösmerte, hogy a röpirat megírója ő, aki pedig németre fordította: Baneth Sándor, csetei báró Herczog Péter dohánykivitel vállalatának berlini tisztviselője. Első nap minden másra vonatkozó felvilágosítást megtagadott, csupán második nap eredett meg a nyelve, mely nyilatkozatai nem hogy világot vetnének az ügyre, sőt elhomályosítják.

Egyik nyilatkozatában Fejérváryt mondja az értelmi szerzőnek, de ezt csakhamar visszavonja, majd egész határozottsággal Bánffy bárót állítja a mű szerzőjének. Bánffy ellen csoportosítja a látszatot, mert Zigány a Bánffy-párthoz tartozott és csak a közel időben lépett ki onnan. Bánffyval pártállásánál fogva is összekötésben volt Bánffy irodalmi munkásságát felhasználta és egy pár levele Zigány iratai között meg is találtatott. Zigány szerint Banethnek az iratot Bánffy egy bizalmas em-

bere: Dénes József vitte Berlinbe. Zigány hivatkozik Lakatos László hírlapíróra, ki a Bánffy megbízásáról szintén tudna.

Evvel szemben mégis Bánffynak kell igazat adjunk. Ki becsületét köti le, hogy e mű megírására, annak keletkezésére, terjesztésére semmi befolyással nem volt. Bánffy szavának kell hitelt adnunk, mert Bánffy levele, melyet Zigánynál találtak, ép mellette bizonyít, hozzá ugyanis Zigány kérdést tett, hogy a Berlinben megjelent Zeysig-féle röpiratot ne-e fordítsa le magyarra, mire Bánffy levélben úgy nyilatkozik, hogy ő elítéli a röpiratot, de amugy is kivonatolva közölték a lapok. Ha pedig Bánffy a szerzőt tudja és tisztában van a röpirat magyar eredetéről, nem ilyen nyilatkozatot tesz.

A hivatkozott tanu Lakatos László közvetlen tudomást nem szerzett, ő csak Zigány elbeszélése után állította Bánffy szerzőségét, sőt a legújabb tett nyilatkozatában Bánffy tervszerű befekettetését vallja.

Dénes József bizalmas embere Bánffynak, Banethet fel is kereste a mult hetekben, de magánügyben, és ő neki semmi röpiratot nem vitt.

Minden oda mutat, hogy Zigány, Bánffy báró előtérbe állításával a valódi szerzőről el akarja a figyelmet terelni, melyet csak a szintén nyomozó berlini rendőrségnek sikerül felderíteni. Hol állítólag jó nyomon vannak. És ez a nyom volna a kormány megbuktatásának igazi oka. Perc-perc után bizonyosodik be, hogy Zigány a kormány megvásárolt egyéne volt és a legutóbb megjelent szennyiratok, minő „Le az alárcal” stb. a kormány megbízása folytán az ő tollából kerültek ki.

A letartóztatott Zigány ellen hüt-

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

Az asszony.

A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája.

Irtá: B. Bagossy Kálmán.

Egyik a Kossuth utcából jött, másik a Deák-térről; az egyik fáradtan tart maga előtt egy liszteszsákkal megrakott kézi szekeret, a másik hitvány gebéjét nógatta gyorsabb haladásra, hogy a rábizott árukat minél hamarabb szállíthassa az állomásra, mert sok a dolog és minden perc drága a szegény embernek.

A templom mellett találkoztak: az öreg Baranyi és rég nem látott öcsese.

A fiatalabbik szólott először:

— Hát megy a munka bátya?

— Megy, megy fiam, de lassan, nehezen. Öreg ember vagyok én már és még sem kapok más munkát, minthogy reggeltől estig tologassam ezt az átkos szekeret; szóltam már a gazdának is e végett, de csak nem akar segíteni a bajomon, mindegyre azt hajtogatja, hogy az öreg ló sohasem lehet olyan vén ló, hogy ne bírjon el egy könnyű talyigát.

Ne busuljon bátya! Látja, mindenkinek megvan a maga keresztje. Én is meguntam már ezt a sok herce-hurcát ezzel a kehes szürkével, mert a sok dolog mellett még ezt is tákolnom kell, nehogy kilehelje a páráját, mert hát ez is csak nekem volna baj. Tudja, hogy milyen gonosz a világ; még azt is rám fognak, hogy én pusztítottam el

— Hát aztán van-e legalább mit ennetek?

— Volna, csak az a gonosz asszony ne pusztítana el mindent koresmára, mert így még a tele zsák is hamar kiürül, hát még a koldus tarisnyja!

— Ejh, ejh Péter! — meglátod, hogy még egyszer bajba hoz téged az az asszony! Adja Isten, hogy rossz próféta legyek, de én már látom közeledő romlásodat, — s ha az eljön — mehet koldulni az a három apró gyerek!

— Hát mit tegyek bátya? Adjon jó tanácsot!

— Tanácsot fiam nem adhatok, ne hogy engem okolj valamiért, de ha én a te helyedben lennék, elkergetném azt az asszonyt.

— Megtenném én édes örömet; sokszor el is határoztam már, hogy tuladok rajta, de a mikor vele összekerekülök, cserben hagy minden bátorságom. Szégyenlem bár, de be kell vallanom, hogy félek attól az asszonytól, hogy úgy vagyok vele, mintha megrontott volna: nincs egy nyugodt percem tőle s mégis azt hiszem, hogy nélküle nem tudnék megélni.

— Hát akkor huzzad tovább fiam az igát, én nem segíthetek rajtad... Isten áldjon!

— Isten áldja! . . .

És aztán elváltak; az egyik ment erre, a másik arra. Az egyik tolt tovább szekerét, a másik esőkönyös gebéjét nógatta s tudja Isten, mintha

mindakettőnek valami rossz sejtémet, homályos előérzetet lopott volna szívébe az előbbi beszélgetés.

Baranyi Péter sietve bevégezte munkáját és hazafelé indult. A város végén meggyorsította lépteit, hogy minél hamarabb oda érjen ahhoz a düledező, szalmafedeles viskóhoz, ahol már várta az ő tisztító tüze.

A kapu előtt találkozott feleségével, aki épen valami utcagyermekkel civódott; odament hozzá, megfogta kezét és bevezette az alacsony földpadlóju szobába, ahol az a három lesóványodott teremtes már reggel óta sivalkodott egy falat kenyérért.

Mikor belépett és meglátta gyermekeit, a számandó vázakat, szive elszorult és önkénytelenül is szavakat tolt ajkára:

— Julcsa! Julcsa! (így szólott feleségéhez) megver az Isten, hogy annyira elhanyagolod ezt a három porontyot. Nem látod őket! . . . Nem gondolsz velük! . . . Ha éheznek, nincs aki kenyeret adjon nekik: apjuk munkában — anyjuk a koresmában van. Bizony, nem tudom, hogy hova jutunk, ha minden keresményemet felemészti az az undok ital.

— Hát ki az oka annak — replikázott az asszony, — hogy maga olyan földhöz ragadt? Ki az oka, hogy a gyerekeknek hiányzik a betevő falatjuk? Hát tehetek én róla, hogy maga csak annyit keres?! . . . Szégyelje magát! . . . Erős, hatal-

mas ember és hetenkint nem bir többet szerezni nyomorult három forint ötven krajcárnál. Hát miért adta Isten az erőt? . . . Azért, hogy pihentessük; azért, hogy ne éljünk vele? . . . És még maga hántorgatja, hogy mennyit dolgozik! . . . Hát dolog ez? . . . Egész nap pipázva kocsizgat, mintha nem is volna kinek keresni.

— Hát mit csináljak? Más munkát nem kapok s meg kell elégedni azzal a silány összegecskével is, a mit nyomoruságosan össze tudok kurgatni s hálát adok az Istennek, hogy még ennyi is van . . . Ugyan, mondjad, mit csinálnánk, ha valami csapás még ettől is megfosztana?

— Attól ne féljen, nem kell maga az ördögnek sem! Gondoljon inkább arra, hogy több jusson nekünk s ne legyünk ilyen világ koldusai, hanem teljen ki a mindennapira való, mint másoknak, hiszen minden pajtása jobb sorsban van magánál, hát miért kell, hogy maga itt is utolsó legyen? A férfi azt akarta mondani: azért, mert azoknak nyakán nincsen ilyen istenátka, de félt a felesége nyelvéből, visszafojtotta indulatát, s csak ennyit mondott: Mit tegyek? Honnan vegyek pénzt — ha nincs?

— Lopjon! — volt rá a lakónikus válasz s az asszony befordult a konyhába, hatalmasan becsapva maga után az ajtót, úgy hogy a férfi megrezzent, a három apró gyermek pedig felsikoltott az ijedségtől.

(Folyt. köv.)

lenség címen indították meg az eljárást, de a vizsgálat adatai király sértés és lázítás büntetést állapították meg. Reméljük, legközelebb megbízói Kristóffy és társai, szintén melléje kerülnek.

A hét története.

Ismét meg fognak indulni a kihallgatások, alkudozások, tárgyalások, hogy a rendes pályáról kikölkent parlamenti életünket ismét az alkotmány kerékvágásába lehessen terelni. Ugy látszik, mintha a korona engedékenyebb álláspontot foglalna el, s nincs kizárva, hogy néhány hét alatt a nemzeti követelményeknek megfelelő kompromisszum fog létre jöhetni.

Időközben azonban még a taktikai posványok büze fertőzteti meg a közélet levegőjét. «Valaki» nem restelt a Habsburg-dinasztia ellen kurtyolni s aztán eltűnt a mocsár titokzatosan sötét mélyébe. Most mindenfelé kutadják, de nem tudnak rátalálni. Elbujt s elküldött maga helyett egy olyan varangyos békát, melylyel bővebben foglalkozni nem érdemes, egész élete során csak a kloákban teagódott. Minden jóízű ember kívánja, hogy mai politikai közérkölciségünk e szégyenfoltja mielőbb tisztázdjék s a piszkos ügy lekerüljön a napirendről.

Jól esik látni, hogy ily korrumpált felfogások közt is megőrzi a nemzet kegyeletének szentségét. Bizonyosság rá Nógrád vármegye és Szécsény nagyközönségének ünnepe, melyet nem annyira nagy pompa kifejtésével, de annál lelkesebben ültek meg annak emlékéül, hogy kétszáz év előtt Szécsényben Rákóczy Ferenc országos gyűlésre toborozta össze kuruc vitézeit.

Több helyről érkezik hír, hogy a hadgyakorlatoknak, az uralkodó nagy hőség miatt, számos áldozatai vannak. Így az 1. számú budapesti és a 2. számú jászberényi honvéd gyakorlatai alatt négy honvéd meghalt, százhetven pedig súlyosan megbetegedett. Hasonlóképpen jelentik Szegedről, hogy a honvédeknek ottani hadgyakorlatai közben tömegesen hullottak el a fegyvergyakorlatra behívott tartalékosok.

A börtönügyi és állategészségügyi kongresszusok után most a nemzeti közki alkoholelleses nagygyűlést tartják meg Budapesten. Természetesen erősen kikelnek a különféle szeszek élvezete ellen, a minnek egyelőre — a rendesen csak elméletek közt mozgó kongresszusoktól elütőleg — az a kézzelfogható, gyakorlati eredménye, hogy vendéglátása jóval olcsóbb, mint a többié — a kongresszisták drága borok helyett beérik friss káposztásmegeyerivel. Káposztásmegeyeren vannak ugyanis a budapesti vízvezeték forrásai.

Látván a vendéglősök, hogy kenyerők, helyesebben: boruk ellen törnek, nosza fogják magukat, s ők is rendeznek Győrött kongresszust. A krónika ugyan nem szól arról, vajjon intéztek-e kirohanásokat az émelyítő, a gyomorban gombákat, tücsköket tenyésztő víz ellen, de bizonyos az is, hogy a gyűlést követő diszebeden nem irtóztak az oly ártalmasnak rágalmozott bortól.

A kongresszuson egyébiránt sok fontos határozatot hoztak, melyekkel a vendéglősi part akarják fellendíteni.

Az ország több helyéről jelentenek nagyobb tüzeket. A természeti szépségekben megaldott Tátra tövében elterülő Nagy-Szalók ugyszólván egészen a tűz martalékául esett. Tűz hamvasztotta el Kisbarcsa községét is, Déva mellett, a Barcsay-család ősi fészket. Szászvároson is meggyuladt a főutca több háza és földig leégett.

Dél-Olaszországban, a hola mult heti földrengés oly borzasztóan súlyos károkat okozott, még egyre tart a földmehének forrongása. Napnap után katasztrófát katasztrófa után jelent a táviró és könnyű elképzelni az ottani lakosság kétségbeejtő helyzetét, mely folytonos haláljedslemben retteg, s a mellett mindenétől meg van fosztva. Segélyezésre a legszélesebb körű akció indult meg.

Togo japán admirális hajója a «Mikasa» és «Kalosel»-sziget partvidékén egy másik tengeri hajó, melynek neve még nincs megállapítva, elsüllyedtek. Mindkettő elpusztulásának okát még nem tudják, de valószínű, hogy nem véletlen balesetnek estek áldozatul, hanem bűnös kezek tették őket tönkre.

Városi elektromos-telep ügye.

A közel jövőben megvalósítandó fontos problémák egyike, a városi villamos-telep ügye, oly lassu léptekkel halad a kibontakozás felé, hogy méltán aggodalom tölti el mindazokat, a kik városunk fejlődésének ügyét komolyan lelkükön viselik. A városi villamos mű nem csupán kényelmes, egészséges és veszélytelen világítással fogja el látni lakásainkat s nemcsak fényes közvilágítást biztosít a közönségnek, hanem igen nagy jelentősége van iparfejlesztési szempontból is s ez a momentum az, mely arra kell hogy bírja intező köreinket, hogy ennek a kérdésnek megoldását a lehető legerélyesebben szorgalmazzák.

A mi kisiparunkra nézve az elektromotor alkalmazásának korszakalkotó fontossága lesz; iparosaink termelőképessége megsokszorozódik s termelésüknek jóval nagyobb hasznát látják majd, mivel a hajtóerő teljesen olcsóbb lesz a jelenleg használatban lévőnél.

Az elektromos-teleppel kapcsolatban rövid időn belül megvalósítható lesz a vízvezeték terve is. A villamos telep hajtógépei nappal a vízmű, éjjel pedig a világítás szolgálatában fognak állani; a városi vízmű tehát sokkal kisebb befektetéssel lesz létesíthető, mintha villamos telep hiányában építtetnők azt meg.

Ipari és városfejlesztési politikánk elé oly perspektívát tár ez az intézmény, amelyben csak biztatást találhatunk és ép azért érthetetlen elötűnk, miért késik ennek a dolognak a gyors lebonyolítása?

Nagyon tanulságos lehet azoknak, kik a villamos-telep ügyét intézik, az alábbi levél tartalma, melyet lapunk egyik barátja írt, ki erdélyi útján találkozott szerkesztőnkkel:

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Székelyudvarhelyen történt találkozásunk alkalmával felkért Szerkesztő ur arra, mondanám el irásban azt, hogy az én pátriám, Lőcse városa, miképen oldotta meg a villamos telep ügyét? Szívesen teljesítem kívánságát s nagy örömmel szolgálna, ha a mi tapasztalatainknak az urak is hasznát vehetnék.

Lőcsén is soká vajudott az elektromos világítás ügye és pedig azért, mivel nem volt meg a kivitel helyes bázisa s a tárgyalások csupán kombinációkon és a laikus bizottsági tagok feltevésén alapultak. Midőn aztán látták, hogy így soha se lesz Lőcsének villamos telepe, az egyik bizottsági tag azt a szerencsés pozíciót terjesztette elő, hogy hívasék fel egy megbízható cég arra, hogy a városnak a helyi viszonyoknak megfelelő műszaki munkálatot készítsen, melynek alapján a nyilvános pályázat kiirható legyen. A bizottság egyhangulag magáévá tette a javaslatot és felkérte a Ganz, hogy egy modern telep elaboratúráját sürgősen készítse el, ami megtörténvén, a bizottság s a közgyűlés minden tekintetben tiszta képét látta az ügynek s nyomban el is rendelte a pályázat kiírását.

A pályázaton a város igen kedvező ajánlatokat kapott és így módjában állott kedvező szerződés révén a villamos telep ügyét megoldani; a telep már épül s Lőcse városa valószínűleg már szeptember végén villammal világít.

Fődolog tehát a helyes bázis s ez csakis úgy állapítható meg, ha megbízható elaboratum áll a város rendelkezésére. Igaz ugyan, hogy az ily műszaki munkálat, ha magánmérnök készíti, igen drága szokott lenni (5—6000 korona), de Lőcse ehhez is ingyen jutott s jól tenné Székelyudvarhely városa, ha erre nézve megkérdezné a lőcsei polgármesteri hivatal, mely bizonynyal megadja a szükséges utbaigazításokat.

Ezekben vagyok bátor megírni azt, amit szóval is elmondtam Szerkesztő urnak s vagyok hazafias üdvözlettel:

Lőcsén, 1905. aug. 15. stb.

Reméljük, hogy városi tanácsunk követni fogja a jó tanácsot s minél előbb lesz nálunk is — világoosság.

JEGYZETEK.

Vasuti megállóhely. Még egyszer szövé kell tegyük a kiskalambfalvi 7-es számú órház tanulságos történetét. Kiskalambfalva közönsége ugyanis boldog, mert e hó 15-től kezdve — ha a szükség úgy kívánja — az ő 7-es sz. órházuknál is megáll a székely vonat. Ezt pedig e kisközség saját erejéből teremtette meg, ami — bármily kicsinyesnek látszódjék — nem csekély érdeme a község vezetőinek. Ugy hozták az áldozatot, hogy senki észre sem vette. Az járult hozzá, kinek módja volt Addig rendezték a műsorral kapcsolatos táncvigalmat, amíg a szükséges összeg együtt volt. Azt igazolja ez, hogy ebben a kisközségben és vezetőiben van akaraterő és tudnak teremteni. Sok nagyközségünk tanul-

hat a kiskalambfalvi 7-es számú órháznál létesült megállóhely példás történetéből. A nagyobb községek még inkább tehetnek, mint a hozzá hasonlók, mert nekik több eszköz áll rendelkezésükre s ha egyetértéssel, együttes erővel működnek, igazán bámulatra méltó közjóléti alkotásokat teremhetnek.

Telefon a vasutnál. Ugy értesülünk, hogy a helybeli vasútállomáshoz közelebről bevezetik a telefont. Ez annál inkább könnyű dolog, mert az oszlopok is megvannak. Csupán a huzalokat kell felkapcsolni s ezzel kielégítést nyer közönségünk régi vágya, hogy a város központjától oly távol eső vasuti állomással végre összeköttetése legyen.

A borvizes korsók dugója csak nem akar megjavulni. Még mindig összeszedett, amolyan „talált” dugók éktelenkednek a közfogyasztásra kerülő borvizes korsókban. Nem akarjuk elhinni, hogy a rendőrség ne látná e napról-napra ismétlődő rendtelenséget. Ha pedig látja és — a mint hisszük — tudja s még sem intézkedik, ezzel nagy hibát követ el. Másfelől meg figyelmen kívül hagyja a képviselőtestület ebbeli határozatát, amelyért felelősséggel tartozik. Igen sajnálunk, ha erélyességéről ismert főkapitányunkat a közgyűlés kellene ily csekélynek látszó, de egészségügyi szempontból annál fontosabb intézkedésre ismételten figyelmeztesse.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Udvarhelyvármegye 45-ös intező bizottsága** ma (vasárnap) d. u. 6 órakor kezdődőleg a vármegyehez kistermében tartja meg a holt napi közgyűlés előttre elhatározott ülését. Reméljük, hogy a bizottság tagjai teljes számban részt vesznek az ülésen.

— **Rendkívüli közgyűlés.** Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága f. hó 18-án d. e. 9 órakor a vármegyehez disztermében rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgyait kizárólag a mai zavaros politikai helyzetből felmerült Kristóffy-féle belügynői megsemmisítő irat, valamint Szilágy-, Gömör-, Kishont-, Szatmár-, Nógrád-, Moson-, Pest-Pilis-Solt-Kiskun-, Abaujtonavármegyék különböző irányu átiratai, Udvarhelyvármegye „45-ös intező bizottságának két rendbeli előterjesztése képezi. Ohajtandó, hogy a bizottsági tagok minél számosabban résztvegyenek a nemzeti ellenállás megerősítésére irányuló közgyűlésen.

— **Bűnügyi főtárgyalás.** Holnap (hétfőn) veszi kezdetét a csődbejutott Székely-egyleti első takarékpénztár ügyének tárgyalása városunkban. A főtárgyalás iránt oly nagy érdeklődés mutatkozik, hogy immár az összes jegyeket napokkal előbb lefoglalták.

— **Gál Sándor** volt székelyudvarhelyi kántor és főgimnáziumi énektanár, jelenleg Gyergyószárhegy főkántora kincses Kolozsvárra pályázott az ottani üresedésben levő kántori állásra. Mint a kolozsvári lapok írják, megválasztása bizonyosnak tekinthető.

— **Első mise.** P. Tréfán Leonárd kolozsvári zárdafőnök, a városunkban is előnyösen ismert tehetséges egyházi író öcsese, P. Tréfán Timotheus, a kolozsvári Ferenc-rendi zárda fiatal tagja, vasárnap tartotta meg első szent miséjét Kolozsvárt, a rend óvári templomában.

— **Tanuló-ifjúság.** Székelyudvarhely város keblében, a Székelyföld központján az összes tanintézetekben megkezdődött az oktatás. Már 10-ikéig 1712 gyermek iratkozott be és még néhány száz van, akik szintén beiratkoznak, avagy akiknek be kellene iratkozniuk. Legtöbb tanulója a S. ó Gáspár igazgatása alatt álló róm. kath. főgimnáziumnak van. Ide összesen 331 fiu iratkozott be. Az I. o. 50, II. 60, III. 40, IV. 40, V. 38, VI. 35, VII. 38 és VIII. 29. A Gönczi Lajos igazgatása alatt álló ev. ref. kollégiumba 285 tanuló van. I. o. 43, II. 41, III. 47, IV. 29, V. 33, VI. 27, VII. 26, VIII. 29. A Dr. Solyóssy Lajos igazgató vezetése alatt levő állami főreáliskolában pedig 167 tanuló iratkozott be. I. o. 36, II. 24, III. 20, IV. 16, V. 19, VI. 18, VII. 17 és VIII. 17. Az áll. polgári leányiskolában (Schiller Irma igazgató) 100 tanuló iratkozott be. I. o. 21, II. 20, III. 33, IV. 25. Az állami kö- és agyagipari iskolában (Hargita Nándor igazgató) 52 tanuló van. I. évf. 17, II. 14, III. 11, IV. 10. A községi fiu iskolában (Gyermes Mihály igazgató) 256 a tanulók száma, I. o. 70, II. 70, III. 50, IV. 45, V. 15, VI. 5. Az irtalmas nővérek vezetése alatt álló róm. kath. elemi leányiskolában (Stabiszewszky Virginia igazgató-tanítónő) 240-en vannak a tanulók. Elők. 30, I. o. 70, II. 39, III. 39, IV. 30, V. és VI. 32. Az ev. ref. leányiskolában (Madarász Veronika igazgató-tanítónő) 135 tanuló iratkozott be. I. o. 33, II. 25, III. 30, IV. 25, V. 11, VI. 11. A szent Ferenc-rendi szerzetesek vezetése alatt álló róm. kath. fiuiskola (P. György József zárdafőnök) tanulóinak száma. I. o. 9, II. 13, III. 22, IV. 17, V. és VI. 12.

— **Székely fiuk elhelyezése.** A székely fiuknak magánipari műhelyekbe és kereskedésekbe tanoncokul való felvételét szeptember hó folyamán fogják megejteni. Elhelyezésre igényt tarthatnak 13 évet betöltött és legalább 4 elemi osztályt végzett egészséges fiuk. A fölvetelen a fiúk szülőikkel vagy gyámjukkal jelenjenek meg. A fölvetel Marosvásárhelyt a vármegyházánál szeptember 21-én d. e. 9 órakor, Székelyudvarhelyt szeptember 23-án a vármegyházánál d. e. 9 órakor, Csikszeredában a vármegyházánál szeptember 25-én d. e. 9 órakor, Gyergyószentmiklóson szeptember 27-én d. e. 9 órakor a járási főszolgabírósnál és Sepsiszentgyörgyön a vármegyházánál szeptember 29-én d. e. 9 órakor lesz. A kik okmányokat előre nem küldötték be, azok vigyék magukkal keresztleveleket és iskolai bizonyítványukat.

— **Tréfás-estély.** A polgári önképző egyesület e hó 24-iki tréfás-estélyére nagyban folynak az előkészületek. A meghívókat a napokban fogják szétküldeni.

— **Kenyér- és zabszállítás.** A cs. és kir. 12 ik hadtest hadbiztossá-

gához tartozó következő kiszolgáltatási állomásokon az alábbi sorrendben lesznek versenytárgyalások: Gyulafehérvárott október 5-én, Kolozsvárott 6-án, Brassóban 10-én és 11-én, Nagyszébenben pedig 13-án. Közelebbi feltételek a hadbiztosságtól meg tudhatók.

— **Halálozások.** Gergely Ferenc kereskedő, Udvarhelyvármegye törvényhatóságának és Székelyudvarhely város képviselőtestületének virilis tagja, a helybeli szent Ferenc-rendi zárda confratere és apostoli syndikusa folyó hó 15-én este fél 12 órakor életének 68-ik évében, Isten akaratában teljes megnyugvással és türelemmel viselt hosszas betegségben, a halotti szentségek felvétele után megszűnt élni Székelyudvarhelyt. Temetése ma (vasárnap) d. u. 4 órakor lesz Kossuth-utcai lakásáról. — Legidősebb öz. Bodrogi Sándorné szül. Orbán Mariát helyezték örök nyugalomra csütörtökön, életének 72-ik évében, e hó 22-én történt elhunytá után városunkban.

— **Elhagyott gyermek nyilvántartása.** Udvarhelyvármegye alispánjának 2759-905, alisp. sz. rendelete alapján készült és az elhagyott gyermekek nyilvántartására vonatkozó nyomtatvány kapható Betegh Pál és Társa nyomtatványraktárában Székelyudvarhelyt.

A magyar vas Szerbiában mintegy 35 százalékkal olcsóbban kapható, mint idehaza.

— **Vasuti megállóhely Kiszgalambfalván.** A magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetősége 22272-1905. III szám alatt a következő hirdetményt bocsátotta ki: Értesítjük a n. é. közönséget, hogy a Héjjasfalva—székelyudvarhelyi vonal 7. sz. őrháznál Kiszgalambfalva elnevezéssel 1905. évi szeptember hó 15-én egy új feltételes megállóhely helyeztetik forgalomba, melynél a közlekedő személyszállító vonatok feltételesen a következő időpontokban állanak meg:

a 7611 sz. vonat délelőtt 8 órakor.
a 7612 „ „ éjjel 5 ó. 11 p.
a 7615 „ „ délután 4 ó. 5 p.
a 7614 „ „ délután 12 ó. 25 p.

A megállóhely díjszabási vonalszakasz beosztása következő: Boldogasszonyfalva, Székelykeresztur, Bethfalva, Nagyalambfalva és Bögöz I-ső szomszédos forgalom, Ujszékely és Bikafalva II-ik szomszédos forgalom, Héjjasfalva és Székelyudvarhely III-ik szomszédos forgalom. Menetjeggyel a megállóhely nem lesz ellátva, azt a vonatvezető szolgáltatja ki a kalauznál való jelentkezés alapján. Kolozsvár, 1905. szept. 11. Az üzletvezetőség.

— **A tanító urak figyelmébe.** Utasítás a községi iskolaszékek, valamint a községi elemi népiskolák tanítói, illetve igazgató-tanítói részére. Ára 1 K 20 f. Tanterv és Utasítás az elemi népiskola számára. Ára 3 K 50 f. Kapható és megrendelhető Betegh Pál és Társa könyv- és tanszerkereskedésében Székelyudvarhelyt.

— **Baján** a napokban egy közkereseti társaság alakult »Bajai gyapjufonó és szövőgyár« céggel. A társaság tagjai: Grauang J. Lipót

bajai bankár, Littauer Mihály mohácsi nagykereskedő és Goldreich József technikus. A gyár még ebben a hónapban meg fogja kezdeni üzemét s gyártmányait kizárólag kereskedők és szőnyeggyárosok részére szállítja, szövőszékein pedig egy olyan szövetet fog horvátországi és boszniai kereskedők részére gyártani, a melyet eddig csak kézi iparral készítettek.

— **Kinek van eladó szilvája?** Egy alföldi tekintélyes kereskedő hat vasúti kocsiakománnyra való nyers szilvát keres. Címe Papp Sámuel Hódmezővásárhely, Béla-utca. Ajánlatok megtételénél a »Székely-Udvarhely« című lapra tessék hivatkozni.

— **Megyei földrajz.** Kertész Albert által irt Udvarhelyvármegye földrajza a földrajzi előfogalmakkal még kapható Betegh Pál és Társa könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

— **Az újságolvasó közönség figyelmébe.** Az október 1-én kezdődő új évfolyam alkalmából bármilyen belső hírlapra, folyóiratra előfizetéseket elfogad Betegh Pál és Társa könyvkereskedése Székelyudvarhelyt. Hírlapelőfizető irodánkat különösen ajánljuk egyet, társaskörök, kávézók és vendéglősök részére, kik több lap megrendelésénél a megrendeléssel járó idővesztést, utalványt és bélyeget megtakaríthatják, ha a megrendelést velünk intéztetik el. Megrendeléseket egyes lapokra is minden díj felszámítása nélkül elfogadjuk.

És ha valaki aranyat ólomért akarna becserelni, nem tudna rajta tudni, ha közhírré nem teszi.

Mark Twain.

Valamint a legtapasztaltabb hajósoknak veszélyes helyeken utmutatóra van szüksége, ugy a legügyesebb kereskedőnek szüksége van a reklámra.

Rockefeller.

Előfizetési felhívás.

A »Székely-Udvarhely« hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap megjelenő függetlenségi és 48-as politikai újság, az Udvarhelyvármegyei függetlenségi és 48-as Kossuth-párt lapjára ezennel előfizetést nyitunk.

Aki szereti az őszinte, igaz magyar szót; aki hiva a Székelyföld magyar nemzeti hivatásának és hazánk függetlenségének, csatlakozzék a »Székely-Udvarhely« kibontott zászlója alá.

Lapunk előfizetési ára a régi marad s ez a cimoldalon részletesen fel van sorolva.

Vidéki előfizetőinket kérjük az előfizetések megújítására és ismerőseik körében a »Székely-Udvarhely« ajánlására, valamint az esetleges hátralékok sürgős kiegyenlítésére, nehogy a lap küldését megszüntetni kelljen.

Tisztelettel:

A kiadóhivatal.

LEGUJABB.

A székelyföldi képviselők a Sepsiszentgyörgyön történt értekezlet megállapodásához képest Polónyi Géza

elnöklete alatt Budapesten meg egyeztek a követendő munkaprogramban és elhatározták, hogy a törvényhozás munkaképességének helyreállítása után a sürgős megvalósítás iránt a kellő lépéseket megteszik.

Kristo semmisit.

Marostordavármegye volt soron, a melynek nemzeti ellenállására vonatkozó határozatát megsemmisítette Kristo(Iffy) belügyes. A vármegye hazafias érzésű alispánja: Farkas Albert pedig megadta rá a választ. A főispánhoz jelentést intézett s kijelentette, hogy csakis Marostordavármegye határozatát tartja törvényesnek és e szerint fog cselekedni. Neki a belügyes nem dirigál, annál kevésbé a törvényhatóságnak.

TÖRVÉNYKEZÉS.

A második ülészak esküdtjei. A helybeli kir. törvényszék az októberi ülészakra behívandó esküdtek névsorát tegnap sorsolta ki. E szerint behivatnak: Balázs Józsi István kisbirtokos Szentegyházsolófalva, Bartalis Ferenc nyug. kántor Homoródlövéte, Bálint János kisbirtokos Homoródkarácsonfalva, Benczédi Ferenc kisbirtokos Benczéd, Benedek András (nagy) kisbirtokos Homoródujf., Bereczki István kisbirtokos Küsmöd, Dáné János kisbirtokos Kiszgalambfalva, Demeter János Kiszgalambfalva, Fejes Áron tanár Székelyudvarhely, Ferenczi Gyula nyug. árvaszéki elnök Sz.-udvarhely, Ferencz József kisbirtokos Ege, Gagyi Lajos kisbirtokos Etéd, Gábos József kisbirtokos Homoródlövéte, Gyarmathy Lajos kisbirtokos Ujszékely, Györke Albert kisbirtokos Alsósímenfalva, Haáb Márton kereskedő Székelyudvarhely, Haurik Alfred serfőző Székelyudvarhely, Jakab Antal kisbirtokos Farkaslaka, Jeddí Tamás birtokos Rugonfalva, Kálnoky István kisbirtokos Szenterszébet, Kányádi Miklós Nagyalambfalva, Dr Kovácsy Albert ügyvéd Székelyudvarhely Kovács Dénes mészáros Székelyudvarhely, Márkos András kisbirtokos Homoródjánosfalva, Márton Ferenc kisbirtokos Homoródtremete, Márton Mózes kisbirtokos Zetelaka, Nagy József kisbirtokos Felsőboldogasszonyfalva, Papp Lőrinc kisbirtokos Máf., Tamás Albert tanár Sz.-udvarhely, Zakariás Antal kordoványos Sz.-udvarhely, mint rendes tagok; Fernengel Gyula, keresk. Sz.-udvarhely, Flórián Kristóf kereskedő Sz.-udvarhely, Jakabos Miklós szabó Székelyudvarhely, Jánosi Gyula ügyvéd Székelyudvarhely, Kassay Gyula timár Székelyudvarhely, Nagy S. Ferenc korcsmáros Székelykeresztur, Papp Mózes tanár Székelykeresztur, Patakfalvi Mózes kisbirtokos Székelykeresztur, Sterba Ödön kereskedő Sz.-udvarhely, Szabó Gyula könyvkötő Székelyudvarhely, mint póttagok.

CSARNOK.

Reggel.

— Irta: Fülel Sz. Lajos. —

Szeretem a reggelt, mikor a szép hajnal Szelid mosolya közt, kél a nap az égen, S ragyogó sugára vidám, játszi kedvvel Fördik a csillogó gyöngyharmatos réten...

A nagy mindenségnek, madarak dalával,
Fenséges himnuszoként zeng a szárnyalása.
Rovarzűmmögés közt, mint szép orgonaszó,
Kiséri az erdők rejtett sohajtása...

Benn a műhelyekben, kinn az erdőn, mezőn,
Megered mindenütt a munka zajlása.
Munkára hivatott nemes öntudatnak
Megvan a kenyere, igaz boldogsága...

A test és a lélek frissült erejében
Valami új élet údve árad szerte:
Érzem, hogy ilyenkor több vagyok a pornál
És legszebben ragyog az Uristen kertje...

Legolesőbb és legesinosabb nyom-
tatványokat készít Betegh Pál és
Társas nyomdája Székelyudvarhely.

KÖZGAZDASÁG.

Utazó cséplőgépek. Így cséplés idején, megszanja az ember a szegény állatokat, ha látja, hogy vonatják velük a hatalmas cséplőkazánokat. Holott attól őket már megkímélhetik a cséplőgéptulajdonosok. Egy közérdekű találmány van 9588. sz. alatt szabadalomra bejelentve s e szerint a gőzkazán előre és hátra mozgathatóvá tehető. Ezzel nemcsak az eddigi szállítási nehézségeken segíthetnek, hanem bármikor működés közben is elmozdítható helyéről a gép. Ami pedig különösen egy véletlen tüzesetnél, megbecsülhetlen dolog. A találmányt Löherer Andor a «Köztelek» e hó 13-iki számában ismerteti. Különben az átalakítás és felszerelés a gőzgépek egyéb javítási munkálataival kapcsolatban, megegyezés szerint méltányos árban történik. Írásbeli bejelentéseket a Leelőssy és Pap féle szabadalomra Pap Antalhoz (Budapest, Hunyady-u. 37) vagy Leelőssy Imréhez (Temesvár, Béga-balsor 18) lehet intézni.

A tyukok tartása és hizlalása. A tyukok természetüknél fogva nemcsak mag-, de rovar- és többféle zöld növény evő állatok lévén, táplálékuk is ehhez képest különböző Gazdasszonyaink tyukjaikat rendszeren a szemes gabonának a rostaaljával tartják, s mikor gazduramnak már a kukoricához vagy árpához kell nyulni, nem szívesen teszi, mert sokba kerül.

A tyukok a szemes eleségen kívül mást is megesznek és pedig szí-

vesen, ugymint kenyérmorzskákat, főtt burgonyát, mindenféle konyhahulladékot, húst, beleket, főtt zöldséget, mindenféle férget és hernyót, zöld fűmagvakat stb., különösen kedvence edelük a cserebogár.

Ha tehát a szemes gabonán kívül a többi eleségből is adunk tyukjainknak, mit pedig egészségük fentartása végett tegyünk is, melynek részben való megszerzését, ha van rá alkalom reájok is bizhatjuk, akkor tartásuk sokkal kevesebbe fog kerülni.

A zöld eleség közül szeretik a gyenge lóherét, salátát, tyukhurt, savanyított káposztát, csalánt és egyéb gyenge füveket.

Szemes gabonából a kukorica és buza a zsirképződést segíti elő és inkább téli etetésre való, zab, árpa inkább nyáron adandó, a rozst nem szeretik, nem is ajánlatos ezzel etetni őket, mert megbetegednek tőle, sőt el is hullanak, főve azonban nem ártalmas.

Tojásbéjük képződésének elősegítése végett jó, ha a tojásbéjat összetörve és mésztörmeléket is nyújtunk nekik.

A kendermagetetés elősegíti a tojást, de forró nyáron, mint hevítő elkerülendő.

Természetes, hogy jó üde vízről gondoskodva legyen, különösen a nyári napokban, mikor a tyukok sokszor nyelkiöltve pihegnek a hőség-től. Óvó szerül a vízbe rozsdás vaszegeket kell tenni. Favályuk nem alkalmasak a víz tartására, a faszaga megrontja a vizet, erre legalkalmasabbak az ugynevezett síphoidok. Télen jó, ha a vizet a tyukok elé langyosan állítjuk.

A tyukok rendszerint kétszer etendők napjában, reggel és este, naplemente előtt.

A tyukot tojásáért és husáért tenyészítjük, a rosszul táplált jérce v. kakas husa kemény, szálkás és aránylag kevés is. E hátrányokat csak a jó tartás és hizlalás szünteti meg, ezt tennünk kell, ha magunk jó pecsenyét ohajtunk nyerni vagy állatainkat jó árban kívánjuk eladni.

Politikai felelős szerkesztő:

Dr. Hinléder Fels Ákos.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa ujság-kiadó intézete.

Homoródi járás főszolgabírójától.

Szám: 1320—1905. ki.

Hirdetmény.

Homoródlánd képviselőtestületének 21—905. számú határozatát, Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága 372—905. kgy. számú határozatával jóváhagyván, az Oklánd község által építendő kir. járásbírószáki irodai helyiség és fogdaépület építési költségeit 46899 K 22 f összeg erejéig engedélyezte.

A fent említett munkálatok fogantatásának biztosítása céljából 1905. évi szeptember hó 27-ik napjának délelőtt 9 órájára Homoródlánd község háza nagytermében a járás főszolgabírája nevében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhívának, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költségösszeg után számítandó s a részletes feltételekben irt 5 százaléknyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatokat kitűzött nap délelőtt 9 óráig alólírott főszolgabírószághoz annálval inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Képviselőtesület fenntartja magának a jogot, hogy ajánlattevők között szabadon válasszon.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek nevezett főszolgabírói hivatalnál, a rendes hivatalos órákban, naponként megtekinthetők. H. Oklánd, 1905. évi szept. 10.

SZABADY TIVADAR,
230. 1—3 főszolgabíró.

FAELADÁSI HIRDETÉS.

Az űlkei közbirtokosság (Udvarhelymegye) a tulajdonát képező űlke II. h. részben fekvő «Küküllő oldal» nevű erdejének a 9498/905 sz. magas rendelettel egyszerre való eladásra engedélyezett A. ü. osztály I. fordulósakában eső 15812 k holdján levő összes bükkfakészlete és a törzsenként felvett 8174 drb. luc-, 3428 drb. jegenyefenyő fakészlete, mely hivatalos becslés szerint 22683 köbm. bükk műlát, 22683 köbm. bükk tűzfát, 640 köbm. I. osztályu, 874 köbm. gömbölyű lucfenyő fűrészanyagot-, 1147 köbm. faragott-713 köbm. II. oszt. lucfenyő épületifát-, 276 köbm. I. oszt 401 köbm. II. oszt jegenyefenyő fűrészanyagot-, 470 köbm. faragott-, 351 köbm. gömb. jegenyefenyő épületifát tartalmaz az 1905. évi szeptember hó 30-án délelőtt 9 órakor űlke község házában nyilvános szóbeli és zárt írásbeli

ajánlat útján együttesen el fog adatni. Kikiáltási ár 42989, kor. az az Negyvenkettő ezer kilencszáznyolcvankilenc korona.

Bánatpénz ennek 10 százaléka.

Utóajánlatok nem fogadhatók el. Árverési és szerződési feltételek, becslés a korondi m. kir. jár. erdő-gondnokságnál és alulírott nál megtekinthetők.

Űlke, 1905. évi szeptember hó 13-án

Jére András,
közbirtokossági elnök.

A vegyileg megvizsgált, amellel hatóságilag az arcbőrré ártalmatlannak talált

SZÖRVESTŐ

S eltávolítja hölgyeknél az oly csunya, kellemetlen arcbőrt gyökere-restől, anélkül, hogy az arcbőrnek legkevésbé is ártana és az arcnak megadja az üdéséget, finomságot és simaságot. Ára 7 korona Vidéki megrendeléseket diszkrétan utánvét mellett eszközöl

Schmidek I. Budapest, VII. Nyári-u. 18.
208. 1—12.

Kiadó. Kossuth-utca 14. szám alatt egy lakás. Felvilágosítás Pál István műasztalostól nyerhető. 1—3.

Fischer és Társa

faiskolák

Nagyenyed (Alsófehérmegye.)

40 katasztrális holdon fekvő faiskolánk Erdélyben a legnagyobbak és leggazdagabbak.

Készlet: 80 000 gyümölcsfa különböző alakokban és a legjobb és legfinomabb fajokban.

Gyümölcsvadoncokban készlet egy millió.

Gledicsia legjobb kerítés növényben, készletünk egy millió.

Akácfa erdősítésre alkalmas, készletünk egy millió.

Diszcserjék sétatér, magános fák.

Árjegyzék ingyen.

Faiskolánk megtekintésére az érdeklődőket tisztelettel meghívjuk. 211

Fizetési nehézségeket

kereskedők, gyárosok, hivatalnokok és iparosoknál bármily helyen szakember, inzolvencis jelentés nélkül jogi tanácsos közreműködésével rendez. A szükséges fedett egyezkedési hiteleket megszerzi. Czódók egyezkedése is elvállaltatik. *Bleier Fried és Társa* budapesti bejegyzett cég Budapest, Erzsébetkörút 23.

Hirdetések
olcsó díjazás
mellett felvé-
tetnek e lap
kiadóhivatalá-
ban.



Egy ház

telekkel együtt igen olcsón
eladó. Van benne 3 szoba,
konyha stb. melléképüle-
tek. Cím a kiadóhivatalban.

Iszákosság nincs többé!



Kivánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé tea, étel vagy szeszes italban egyfor-
mán adható az ivó tudta nélkül.

A COZAPOR többet ér, mint a világ minden szobeszedé a tartózkodásról, mert csodahatású ellenszenvessé teszi az iszákosság és szeszes italt.
A COZA oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető meá csak nem is sejtí, mi okozta javulását.
COZA a családok ezreit békítette ki ismét sok ezer férfit a szőgyen és beestelenségét, megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Tömérdek fiatal embert a jó utra és szerencséhez segített és nagyon sok embernek életét számos évvel meghosszabbította.
Az intézet, mely a COZAPOR tulajdonosa, mindazoknak, kik kívánják, egy próba-adagot és egy köszönő irásokkal telt könyvet díj- és költségmentesen küld, hogy így bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Kérésedünk, hogy az egészségére teljesen ártalmatlan. 128

INGYEN PRÓBA 186. SZ.
Vágja ki ezen szelvényt és küldje meg ma az intézetnek. (Levelek 25 fill., lev. lapok 10. fillérrel bérmentesítendő.)

COZA INSTITUTE
(Dept. 186.)
62, Chancery Lane,
London, Anglia.

Fűszer-, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 3 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendtelenségeiben, az epekövek eltakarítását szembe-tűnően könnyíti, a bélhurut minden ne-meiben, a nyálkás aranyrben, hasszervi dugulásokban, huykő képződéseiben, mézes huyárban, görvély- és mirigyda-gokban, angolkóros esontlágulás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdőt ital, borral vegyítve páratlan! — Heten-kint háromszor friss töltés! — Raktári SZENTPÉTERY GERGELYNÉL,
Székelyudvarhely

Kászoni Főút vize 14 fillér!

Boros-főútás borvize 8 fillér

Betegh Pál
szerkesztő.

Gyertyánty J. fiai vasnagykerekedésében Székelyudvarhelyen.
Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban.

Uj iskolák felszerelése, meglévők kiegészítése, teljes irodaberendezések pontosan és legjobb kivitelben

Betegh Pál és Társa

könyv- és papírárukereskedésében Székelyudvarhelyt.

HERMANN GYÖRGY

FESTŐ ÉS ARANYOZÓ SZÉKELYUDVARHELYEN
 KOSSUTH-UTCA 16. SZÁM ALATT

Ajánlom magamat a műfestészet többféle ágában u. m. templom, arckép és díszleklapok, valamint cimtáblák festésére. Fővállalok új templomi berendezéseket régi oltárokat, szószékeket stb. kiújítok, festek és aranyozok, legszebb kivitelben és jutányos árban. Továbbá műkedvelő ifjaknak, kik a festészetben bevezető utmutatást óhajtanak nyerni, oktatást adok óránként egy korona díjért.

KÉPES LEVELEZŐLAPOK

nagy választékban és feltűnő jutányos áron állanak a nagyérdemű közönség rendelkezésére.

BETECH PÁL ÉS TÁRSA

könyv-, zenemű- és papírkerekedése Székelyudvarhelyt.



GŐZCÉPLŐ KÉSZLETEK
 KEDVEZŐ FELTÉTELEK MELLETT
 GÉPÉ ÜZLETEK IS KÖTTETNEK

AGRARIA

A SZAB. OSZTR. MAGYAR
 ÁLLAMVASUT-TÁRSASÁG
 RESZCZAI MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁRÁNAK
 VEZÉRÜGNÖKSÉGE.

"NICHOLSON" GÉPGYÁR
 RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
 GAZDASÁGI GÉPOSTYÁJÁNAK
 VEZÉRÜGNÖKSÉGE.

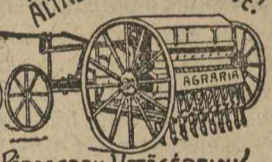
AZ

"AGRARIA"

HAZÁNKBAN AZ EGYEDÜLI IPARTERJESZTŐ VÁLLALAT,
 MELY KIZÁRÓLAG MAGYAR GYÁRTMÁNYOKAT HOZ
 FORGALOMBA.

"FONTOS!"

ÁLTALÁNOSAN EUSMERVEL!



A VESZPRÉM VÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET
 KIÁLLITÁSÁN BEMUTATOTT
 NYILVÁNOS, SZÁNTÁSÉRT
 NAGY ARANY ÉREMMEL ÉS DISZ-
 OKLEVÉLLEL KITÜNTETVE.

PÁROS SORU VETŐGÉPEINK
 TULSZÁRNYALTAK AZ IDEGEM
 GYÁRTMÁNYOKAT
 ARANY ÉREMMEL KITÜNTETVE
 MINDEN TALAJHOZ MEGFELELŐ VETÉSI
 UTASÍTÁS = JUTÁNYOS ÁRAK =

ÁRJEJYZÉKÜNK
 MINDEN GAZDÁNAK FONTOS
 TANÁCSADÓ ÉS KIVÁNTATRA
 DUMENTESEN KÜLDETIK!

SÜRGÖNY VAGY LEVÉLCZIM:
"AGRARIA"
 BUDAPEST

CLAYTON & SHUTTLEWORTH LTD
 Budapest, Váci-körút 63,
 által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:
Locomobil és gőzcseplőgépek,
 szalmakazalozók, járgány-cseplőgépek, lóhere-cseplők,
 tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek,
 szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet jr.
 kapálók, szecsavágók, répvágók, kukoricza-
 morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egytetemes
 aczél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden
 egyéb gazdasági gépek.

EGYSZERI átsimítás

SCHICHT-szappannal

(«szarvas» vagy «kules» szappan) pótol
 KÉTSZERI átsimítást közönséges
 szappannal.

Schicht-szappan a legjobb és használatban
 a legolcsóbb! 180

Rösler és Gábor vaskerekedése

„Az arany patkóhoz” Székelyudvarhelyen

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek szives tudomására hozni, hogy e napokban Székelykeresztúron, a Kossuth-terén fióküzletet nyitottunk.

Ajánljuk jól berendezett vasüzletünkben kapható styriai acélvassal és kőrisfagerendelyel ellátott miskolci váltókéinket jótállás mellett; mindenféle ekerészeket, legjobb faju acélkapát, kaszát, ásót, lapátot, csákányt, fejszét, 2, 3 és 5 águ acélvillát, mindenféle ajtó-, ablak- és butorvasalásokat, acél szármokot, brassói portlandcementet, Hunyadi-vasat, sodrony és kovácsolt szeget, csavarokat stb. minden e szakmába vágó vasárúkat legelőnyösebb árban és figyelmes kiszolgálás mellett.

Végül felhívjuk a tisztletű közönség figyelmét az első rangú gyárakból nagy választékban beszerzett többféle legjobb szerkezetű varrógépraktárunkra, melyek felelősség mellett igen előnyös árban, esetleg részletfizetésre is kaphatók.

A n. é. közönség becses bizalmába ajánlván magunkat s jóindulatu szives pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Rösler és Gábor Székelyudvarhely

fióküzlet Székelykeresztúron.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-ter 4. sz.

**Iskolás fiúk
 Diákok részére**

Kész ruhák, kalapok, ingek, nyakkendők, harisnyák, cipők és ágyneműek nagy választékban, előnyös és olcsó árakban kaphatók.

Divatos és olcsó ruha-vállalat mérték után,
 a ruhák ingyen takarításával.

Legolcsóbb árak!

Uj bőröndök a legnagyobb választékban.

Nagy választék nyakkendők- és kalapokban